

Alchymie

jako cesta zasvěcení

Tajemství kamene mudrců
poprvé otevřeně vysvětlené
Johannem Helmondem Fr. R + C

Z pověření Řádu hermeticky zasvěcených
Zlatých a Růžových křížáků
založeného v roce 1710

Monte Abiegno,
MCMLVII, Sol 18° gemini

malvern

© 1986 Rohm Verlag, D-74321 Bietigheim, Die entschleierte Alchemie
© Translation Pavel Krummer
© Malvern 2007
ISBN: 978-80-86702-27-8

OBSAH

Předmluva /	9
Symbolický jazyk alchymie /	13
Subjekt umění /	17
Primateriální subjekt /	18
Síra mudrců /	21
Merkur mudrců /	24
Čtyři ohně alchymistů /	27
Nádoba mudrců /	29
Bludné cesty pseudo-alchymistů /	31
Proces Velkého Díla /	42
I. Dílo rozpouštění /	49
II. Hlavní práce /	58
III. Závěrečná práce /	68
Nutnost znovuzrození /	76
Tři světy /	79
Znovuzrození jako mystérium zasvěcení /	80
Osiridovo mystérium /	83
Eleusínská mystéria /	85
Velká eleusínská mystéria /	87
Mystéria Izraele /	93
Kristovo mystérium jako příběh zasvěcení /	96
Dvě cesty /	98
Mystérium alchymie /	111

PŘEDMLUVA

Ještě před několika málo desetiletími byla alchymie s posměchem označována za jednu z pověr středověku. Od doby, kdy se podařilo dosáhnout přeměny prvků metodou štěpení atomu, však muselo dojít alespoň k uznání možnosti existence alchymistických principů. Když si ji dokonce nedávno osvojila také psychologie a dospěla k poznání, že se tu nejedná ani tak o fyzickou transmutaci, jako spíše o proces vnitřní proměny člověka, ukázala se najednou alchymie v jiném světle.

Přesto zde musí zaznít, že moderní psychologie, zejména ta, již zastupuje C. G. Jung, nezachytila základní problematiku alchymie. Jung její postupy chápe toliko čistě „psychologicky“ a sleduje v nich pouze jistý druh „individuálního procesu“, tzn. integraci obsahu nevědomí. V alchymii však jde o daleko více. C. G. Jung a psychologové, kteří jej následují, totiž přehlíží její svrchovaně realistický charakter, který souvisí s „vnitřním tělem“, s „corpus subtile“ člověka, jež Jung považuje za čistě psychologické kolektivní nevědomí, ačkoliv při bližším zkoumání nemůže být o substantialitě tohoto „hvězdného těla“, jak ho nazval Paracelsus, žádných pochyb.

V případě alchymie se tedy nejedná ani o ryze psychoanalytický proces, ani — jak si mnozí myslí — o pouhé „vaření zlata“. „Olovo“, jež alchymisté proměňují ve „zlato“ (tzn. Slunce), není Plumbum obecné chemie, ale temný Saturnus hermetických filosofů. Tím zase není myšleno vnější nebeské tělo, nýbrž spíše jeho vnitřní astrální princip, přítomný všude v materii.

Nejde tu o procesy velkého vnějšího světa, ale o procesy velmi skryté, mikrokosmické, které byly od nejdávnějšího starověku ústředním tématem mystérií. Můžeme proto právem tvrdit, že hermetická věda je nejstarší vědou lidstva, a pochází s největší pravděpodobností ještě z tradic, které už staří Egypťané v posvátné bázni označovali za „tajemství pradávných dob“. Od Egypťanů tato mystéria přešla k Řekům a Izraelitům, u nichž byla pěstěna zvláště ve škole proroků, zaniklé posléze v babylonském zajetí. Později byla stará hermetická tradice znovu přijata ranným křesťanstvím a jako „disciplina arcani“ prvními učedníky a apoštoly. Od ranně křesťanských Nazarejců přešla hermetická věda k novoplatonikům a arabským filosofům, jejichž prostřednictvím se dostala do středověké Evropy.

Zde se vytvořila různá hermetická centra, např. „Řád Zlatého rouna“, založený v roce 1429, v němž má svůj původ rosenkruciánství, které se zpočátku prezentovalo veřejně jen sporadicky.

PŘEDMLUVA

Teprve po třicetileté válce se rosenkruciáni semkli více i navenek, zejména v podobě ryze hermetického Zlatého a Růžového kříže v roce 1710, na jehož tradici dnes vědomě navazuje jedině náš řád.

Protože bylo v poslední době jméno alchymie jistými kruhy a nabubřelými knihami vícekrát zneužito, přičemž s ní byly uváděny do souvislosti ty nejabsurdnější teorie, snaží se náš osvěcený řád vydáním přítomného pojednání těmto bludným naukám učinit přítrž. Přitom ale nemáme v úmyslu odhalit nyní beze zbytku všechna tajemství alchymie a hodit je jen tak k nohám zástupu zvědavců, spekulantů a skeptiků. Chceme těm několika upřímným hledačům skryté moudrosti ukázat správný směr, kde třeba hledat velký elixír, a předat jim měřítko, s jehož pomocí budou s to odlišit knihy pravých adeptů hermetismu od spisků nezasvěcených fantastů a šarlatánů.

Kdo z pravých hledačů a žáků hermetických věd je k tomu povolán, dostane se bez největších pochyb dříve či později do styku s naším osvěceným řádem a obdrží od něj další vysvětlení a návody, které v této knize ještě nemohly být sděleny.

„Hlavní cíl hermetického umění však není vyrábět zlato, jak se mylně domnívají jeho špatně informovaní milovníci, nýbrž zkoumat nádherné zázraky BOHA, ukryté v skrytém středu věcí, a po odstranění závoje spatřit svatyni blahoslavené přírody a její skrytou Velikost.“
(*Axiomata*, 1736)

Je známo, že alchymisté od pradávna používali tajný jazyk umění, k němuž měli klíč jen zasvěcenci, a proto už Hermann Fictuld řekl, že knihám opravdových hermetiků rozumí jen skuteční adepti.

Pro nezasvěcené je vskutku zhola nemožné rozluštit skrytý význam spisů starých adeptů. Tudíž mnozí slepě experimentují svedení lačností po zlatě či podivuhodné síle elixíru života a nesklízejí za to nic než ztráty a zklamání. Kdo nerozumí pravé teorii, těžko dosáhne správné praxe výroby kamene mudrců; proto kdo neví, co hledá, ten ani neví, co najde.

Skutečná alchymie je ve skutečnosti kabalistickým uměním, které vedle trpělivého ověřování pravých hermetických knih a důkladného zkoumání přírody vyžaduje také zjevení, zprostředkované buď zasvěceným adeptem, nebo vnitřním božským osvěcením.

Způsob, jakým jsou spisy pravých adeptů napsány, byl vždy zastřený a dvojsmyslný. Avšak právě tam, kde mudrci hermetického umění promlouvají za pomoci alegorických figur a hádanek, je jejich výklad nejpřípustnější, zatímco v místech, kde píší zdánlivě jasně a srozumitelně, skryli své umění co nejpečlivěji!

Činí tak z toho důvodu, aby dopředu ochránili hermetické umění před nezpůsobilými lidmi a vyloučit tak jakékoli jeho zneužití. Kdyby zasvěcení odhalili bez rozdílu všechna mystéria alchymie, pak by je nevědomci, kteří je stejně nechápou, nedokázali docenit a ti, kdož jsou vědoucí, by je brali na lehkou váhu. Podává-li se ale hlubší pravda v alegorickém hávu, je pojištěna před podceněním a těm, kdo jsou jí hodni, dává podnět k filosofování.

Ovšem stává se, že je tento mystický závoj rozvinut až příliš, takže i upřímný hledač není schopen pravý význam užitého symbolu pochopit. Proto v této hodině zaznívá naléhavá výzva: seznámit všechny poctivě se snažící badatele s pravou matérií kamene mudrců, jakož i s klíčem k jazyku hermetického umění dříve, než budou zcela svedeni na scestí.

Teprve porozumíme-li jednomu pravému hermetikovi, naučíme se postupně chápat všechny skutečné adepty!

K tomu, abychom vážnému badateli moudrosti podali dobře míněné poučení, odhryneme zde závoj, který nad hermetickým uměním rozprostřeli staří adepty, jak to jen dovoluje nepsaný zákon mystérií. Nemůže se proto stát, aby upřímný hledač pravdy více minul správnou cestu ke Kameni filosofů.

Současně s tím se však s konečnou platností prokáže absurdní počínání pokoutní „zlatodějů“ a pomatených „vaříčů tinktur“, kteří dosud jméno alchymie zneužívali. O těchto pseudo-chymicích se hovoří již ve spise *Microcosmische Vorspiel* z roku 1720:

„Nedůstojní milovníci a hledači nemohou svými nepřirozenými subjekty a pracemi přivést na svět sluneční a měsíční filosofické dítě. Hledají toto božské přirozené umění bez poznání BOHA a přírody; dokonce ani nevědí, co je příroda, a ještě méně jak, kde a čím působí. Svými myšlenkami se pohybují stále v kruhu, umějí řečnit o množství přírodních vlivů, její *centrum*, jež je příčinou všech těchto vlivů, však nenalézají.

Jejich úkolem by mělo být vytáhnout v živoucím ohni semeno živých kovů mudrců a učinit merkura skrze merkura nebo prvotní matérii skrze prvotní matérii. Jenže oni nevědí ani co je život a semeno kovů, ani co je merkur a prvotní materie, a pracují s mrtvými substancemi, jako jsou obecné zlato, stříbro, rtuť atd. Toto pak dělají na dřevném, uhelném, lampovém či jinak smrtícím ohni, domnívajíce se, že tím dosáhnou oživujícího univerzálního léku a tinktury; jakoby byli pány života a smrti. Operují s těly tam, kde příroda používá ryze spermatické věci... hledají snadné umění a lopotnou práci tam, kde je umění

PŘEDMLUVA

nesnadné a práce lehká; vynakládají spoustu peněz na suroviny, které jsou přesto k dispozici zdarma. A neprodávají se v obchodech ani lékárnách, nýbrž musejí být získány přímo z přírody.“

(Microcosmische Vorspiel, 1720)

SYMBOLICKÝ JAZYK ALCHYMIE

„Je nemožné, aby tomuto umění porozuměl některý ze smrtelníků, aniž by byl napřed osvěcen božským světlem.“

(Dorneus, *Theatrum Chemicum*, 1602)

Jazyk starých adeptů spagyrie je skutečně temným labyrintem pro každého, kdo důkladně nezná principy hermetických věd.

Znalosti tohoto druhu ale předpokládají několikaleté, ba dokonce několik desítek let dlouhé studium spisů klasických adeptů, k čemuž je ještě bezpodmínečně nutné vyšší osvěcení nebo poučení od pravého mistra umění, a to dříve, než člověk skutečně ovládne teorii hermetické vědy, bez níž se nesmí odvážit k praxi hermetického umění.

Proto se už v traktátu *Microcosmische Vorspiel* praví:

„S výkladem knih mudrců je to stejné jako s výkladem bible: Kdo chce obojímu rozumět a dokázat je vyložit, ten musí prosit BOHA o DUCHA a SVĚTLO, z něhož a v němž jsou napsány; musí mít totéž SVĚTLO, které osvítilo mudrce, jinak bude soudit jako slepý o barvách. Všichni, kdo nepsali z pramene přírody, nýbrž vycházeli z různých postupů nebo paběrkovali z filosofických knih, jsou svědci, protože smísili pravdu s omylem, a tím oslepili nevinné hledače čistého světla. Kdo věci opravdu rozumí, zřetelně ve všech knihách pravdu od lži rozezná; čistý duch přírody mu diktuje dokonce více, než může napsat.“

(*Microcosmische Vorspiel*, 1720)

Množství významů jednotlivých alchymistických symbolů a jejich synonym Nezasvěceným působí neustálé potíže.

Omyly často způsobuje hlavně Merkur, neboť je nutné přesně rozlišovat mezi všeobecným filosofickým merkurem (*Mercurius universalis*) a „merkurem filosofů“ (*Mercurius philosophorum*), stejně jako se nesmí zaměňovat jednoduchý merkur (*Mercurius corporeus*) s dvojitým merkurem (*Mercurius duplicatus*). Kromě toho alchymisté znali ještě bílého a červeného, jakož i prchavého a fixního merkura, nehledě na to, že pod názvem merkur může být někdy míněna síra nebo sůl.

Jen ten, kdo je opravdu vědoucí, může na základě určitých známek rozpoznat, o kterého Merkura se ve spisech starých adeptů právě jedná. Není proto vůbec divu, že i tak věhlasní badatelé jako známý švýcarský psycholog

C. G. Jung se v mnohotvárnosti alchymistických významů merkura jednoduše nevyznají. Ani nemohou, protože nevlastní klíč ke starému symbolickému jazyku hermetismu, bez něhož alchymie nadále zůstává temnou hádankou.

Kromě mnohoznačného merkura znali hermetikové několik druhů síry a soli, nejméně tři různé druhy zlata, čtyři druhy ohně, tři druhy vody, několik zemí a tři různé matérie Velkého díla, které zasvěcenec musel umět jednu od druhé přesně odlišit.

Tato mnohotvárnost mohla mnohého přítele hermetických mystérií vydesit; kdo ale opravdu hledá, nenechá se vyčerpávajícím badáním odradit, zvlášť když odměna za takovou námahu není vůbec malá!

Je proto rozumné nezačínat s alchymistickou praxí dříve, než skutečně ovládneme teorie hermetické vědy, což znamená, že plně pochopíme spisy starých adeptů a získáme do této věci hluboký vhled.

Nezbytná je především základní znalost hermetické elementární nauky, která musí stát na začátku veškerého alchymistického uvažování. Proto už Eugenius Philaletha řekl:

„Kdo chce mít užitek v umění, ať se, dřív než začne hledat tinkturu kovů, seznámí s živly a jejich účinkem, aby pozoroval a napodobil její působení.“

(Eug. Philaletha, *Euphrastes*)

Čtyři živly alchymie — oheň, vzduch, voda, země — nejsou však v žádném případě totožné s tím, co si pod nimi normálně představujeme. Zemí alchymistů proto není míněna země hrubá a nečistá, po které šlapeme nohama, nýbrž její čistý element, centrální fixní Nitrum, obsahující přírodní síru, jejímž prostřednictvím koaguluje merkura.

Svou vodou neměli hermetikové na mysli H_2O chemiků, ale spíše „vodu mudrců“, ve které vaří svůj oheň (tzn. svou síru).

Obyčejní chemikové vaří vodu a své suroviny na ohni, zatímco hermetičtí mudrci vaří svůj oheň ve své vodě!

„Všichni dokážou vařit vodu na ohni, kdyby ale uměli vařit NÁŠ OHEŇ v NAŠÍ VODĚ, převýšila by jejich znalost přírody znalost kuchařů.“

(Thom. Vaughan, *Aula Lucis*)

Vyjádření „combure in aqua, lava in igne!“ („spal ve vodě, umyj v ohni!“) je proto známé přísloví alchymistů. Zní zdánlivě paradoxně, ale moudrost je vždy paradoxní.

Také vzduch alchymistů je podstatně jiný než ten obecný, který dýcháme. Jedná se o prchavou Sal-nitri (vzdušnou sůl), merkuriální vlhkou páru, která, poháněna vnitřním centrálním ohněm, vystupuje ze země. V horních oblastech se mísí se suchými, ohnivými, sirnými výpary; oboje se za hromů a blesků slučuje v šlemovité solné vodě (chaosu, semeni, prvotní matérii), klesající zpět k zemi, kde se koaguluje ve dvojí vitriolovou sůl neboli zemní Sal-nitri, uvnitř bílou a červenou (tzn. Sol a Luna).

Proto hermetičtí filosofové říkají, že se jejich matérie rodí jako hrom a zanechává i stejné znamení. (*Sonne von Osten*, 1783)

Matérie alchymistů je trojí:

První neboli nejvzdálenější se nazývá *Materia remotissima*. Je to výpar elementů, oblak tmy nebo voda hlubiny, nad kterou se na počátku vznášel duch BOŽÍ, prvotní chaos, tedy vlastně kabalistické EIN-SOF.

Druhá neboli bližší je *Materia remota vel secunda*, v níž se ukrývá nejblíže neboli *Materia proxima*.

Materia tertia konečně pojímá specifikovaná stvoření říše minerální, vegetabilní a animální.

První matérie je Merkur alchymistů, univerzální duch, světové neboli prvotní semeno, nazývané též *Materia prima universalis*.

Materia secunda je náš surový subjekt, náš malosvětový chaos, obraz prvotního temného chaosu. Je to nezralé minerální Elektrum, Magnesia alchymistů, nazývaná také Antimonium, což, jak dosvědčuje Basilius Valentinus, znamená „vše ve všem“. Je to saturnský minerál, olovo mudrců, náš velký Saturn Filofofů, sražená nebeská rosa, měsíční slina, terra damnata (zavržená země), zemní sluj, vinohrad mudrců a neokřídlený drak.

Uvnitř druhé matérie se však nachází *Materia proxima*, náš pravý a vlastní primateriální subjekt, centrální sůl mudrců, granum fixum, naše panenská země, tajná Sal-nitri, naše smaragdová sůl, pojmenovaná rovněž Sal Saturni a Sal Tartari. Jedná se o terra adamica (adamickou zemi), ze které bylo v ráji utvořeno Adamovo nesmrtelné a nerozložitelné tělo. Alchymisté ho nazývali vlastním a opravdovým subjektem, kořennou vlhkostí, humidum radicale, svojí dvojitou sulfurickou solí, hermafroditem neboli Próteem, chameleonem mudrců, svým zeleným lvem, nezralým zlatem, fixní Sírou (vně bílou a uvnitř červenou), sulfurickým zlatým pramenem, mořskou pannou či nebeskou nymfou, krátce: svým slunečním a lunárním tělem, největším tajemstvím veškeré alchymie.

Tato centrální sůl se nazývá Hermafroditní, neboť je dvojí: prchavá a fixní, mužská a ženská. Prchavá část je náš Merkur, fixní se skládá ze Slunce a Luny, tzn. z naší červené a bílé síry, což jsou naše dvě tinktury

SYMBOLICKÝ JAZYK ALCHYMIE

(červená a bílá). Proto ji nazýváme také Sal rebis či sůl tří principů, protože obsahuje všechny tři principy: Merkur, Síru a Sůl.

Červená Síra uvnitř soli je centrální oheň, podzemní centrální Slunce, semeno zlata, nazývané též král nebo muž. Merkur je voda kovů, semeno stříbra, žena.

Ačkoli jsou v naší panenské zemi oheň a voda (síra a merkur) pospolu, je spojení mezi nimi jen slabé, takže se od sebe dají snadno oddělit a zázračně opět spojit.

Separace a redukce je nutná k tomu, aby se nedokonalé přivedlo k dokonalosti. Příroda tohoto hermafrodita sice stvořila, ale ponechala ho nedokonalým. Nicméně, kde končí příroda, tam začíná umění, umění alchymie.

„Na každý způsob je správné, že někdo spěchá do díla s matérií a klíčem, dříve než celý svět upadne v omyl a zbožní se uzoufají.“

(Joh. de Monte-Snyder, *Tractatus de Medicina Universali*)

SUBJEKT UMĚNÍ

První a surový subjekt našeho umění je materia remota vel secunda, vzdálená neboli druhá matérie. Je to Mons Philosophorum (Hora Filosofů), vinohrad mudrců, metalické hory, nejlépe koncentrovaný minerál, metalická voda, moře neboli chaos mudrců, strom se třemi větvemi, trojhlavý drak, Cerberus infernalis triceps (trojhlavý podsvětní Kerberos), nejvyšší dvojitý Saturn, zlaté říšské jablko, náš Antimon, náš Crucifer, Arbor vitae cognitionis boni et mali (Strom poznání dobrého a zlého), malý iracionální svět, náš mikrokosmos.

Paracelsus o tom píše:

„Nazýváte člověka mikrokosmos, kterýžto název je správný, ale nikdy jste ho (dokonale) nepochopili. Rozumějte proto, jak vykládáme mikrokosmos my: Stejně mohutně jako sama nebesa s celým svým firmamentem je ustaven i člověk o sobě. Firmament v nebesích je řízen a ovládán nějakým tvorem stejně málo, jako firmament v člověku, nýbrž se jedná o firmament mocný, svobodný, s ničím nesvázaný.“
(*Volumen Paramirum*)

Subjekt umění alchymistů je tedy člověk, nikoli však v obecném vnějším smyslu, nýbrž jako vnitřní paracelsovský mikrokosmos a astrální firmament malého světa.

Uvnitř člověka jsou tak neviditelně obsaženy nebe a země se všemi hvězdami; taktéž čtyři živly a tři principy — Sůl, Síra, Merkur, tzn. tělo, duše a duch. Tento první a surový subjekt našeho umění musíme vzít do ruky a vytáhnout z něj postupně Merkur, Síru a Sůl, ze kterých se po patřičné přípravě vyrobí kámen mudrců.

PRIMATERIÁLNÍ SUBJEKT

Opravdový a vlastní subjekt alchymistů je vnitřní sůl, Sal Saturni, Tartarus neboli vinný kámen mudrců, modrozelená Sal tartari, nazývaná též smaragdová sůl, náš vitriol, zlatá sůl, zlatý korpus, sluneční tělo, alchymistická země, červená sůl, zlatý prach Ofiru (tzn. Afar min ha Adamah), panenská země, rybka Echeneis se stříbrnými a zlatými šupinami, kterou mudrci loví ve svém moři, náš hermafrodit, Sluneční a lunární tělo, navenek bílá a uvnitř červená oživená sůl, náš zelený lev, fixní zelená síra, kořená vlhkost, křišťálová centrální voda, tučná suchá voda, tuk země, Mercurius coagulatus, tělesný duch a duchovní tělo, vnitřní solné tělo, světelná sůl, světelné tělo, éterické astrální tělo.

Toto vnitřní, neviditelné astrální tělo je rovněž tu a tam nazýváno Próteus, protože na sebe může vzít všechny barvy a tvary světa. Paracelsus mu říká hvězdné tělo a často také Evestrum nebo Mumia, mikrokosmický magnet (Magnes microcosmi), protože je život udržujícím, nezníčitelným a přitažlivým principem v člověku. Kde se tohoto principu nedostává, tam nastává smrt a rozklad.

„Tuto síru nemůže postrádat žádný tvor ve všech třech říších; není balzámem života, nýbrž takřka lepidlem, jímž těla drží pohromadě, a magnetem, který stále přitahuje nebeskou Síru neboli balzám života k zachování tvorů.“

(Welling, *Opus Mago-Cabbalisticum*)

Tato Mumia, která obepíná vnější pozemské tělo člověka jako světelný obal, se nachází ve všech říších přírody, neboť žádné tělo bez tohoto vnitřního magnetu balzámu života nemůže existovat.

V minerální říši se tato Mumia nachází především v síře a Paracelsus ji zde nazývá Stannar nebo Truphat. U rostlin je tento astrální magnet obsažen hlavně v éterickém oleji a jeho paracelsiánské označení je Leffas. V člověku a živočišné říši Paracelsus tento astrální organismus nazývá často Evestrum, jež sídlí v tuku a krvi. (Proto tukové a krevní obětní rituály ve starých náboženstvích a mytologiích!)

Evestrem se začíná poznání neviditelného člověka, jež náleželo ke starým mysteriím. „Evestrum je též spojeno s věčným. Po smrti totiž Evestrum zůstává na zemi a dává znamení, spočinul-li člověk v radosti nebo v mukách.“ (Paracelsus)

Všechny bytosti mají své Evestrum, dokonce i Bůh.

„Nejvyšší a dobrotivý Bůh má Evestrum mysteriale, ve kterém je nahlížena jeho povaha a vlastnost. A skrze Evestrum mysteriale je poznáváno všechno dobré a osvícené. Avšak i zatracenec má Evestrum ve světě, v němž je poznáváno zlé a vše, co rozbíjí zákon přírody.“
(Paracelsus)

Alchymisté toto Evestrum občas také nazývali stálá voda: „Neboť to, co rozpouští, se nenazývá Aqua permanens (setrvalá voda) pro nic za nic, ale proto, že má v díle setrvat a stát se Evestrem.“ (Joh. de Monte-Snyder, *Tractatus de Medicina Universalí*)

Starý římský filosof Lucretius¹ řekl:

„Bis duo sunt hominis: manes, caro, spiritus, umbra.
Quatuor ista loca bis duo suscipiunt,
Terra tegit carnem, tumulum circumvolat umbra,
Orcus habet manes, spiritus astra petit.“

(Člověk sestává ze čtyř částí: duše, masa, ducha a stínu.
Čtvero je prostředím, které pak tyto čtyři pojímají.
Maso pohřbí zem, stín se vznáší okolo hrobu,
duše sestoupá dolů do podsvětí, duch jde vzhůru do nebe.)

Podle nauky starých byl světový prostor rozdělen v horní a dolní klenbu tak, že se ve středu dutého glóbu objevil zemský kotouč. Horní prostor nazvali éter neboli Úranos (nebesa), dolní podsvětí neboli Tartaros, což zcela odpovídá učení hermetiků jakož i křesťanských mystiků o třech světech.

Země neboli vnější svět je říší tělesných smyslů a obecného rozumu. Temné podsvětí je sférou emocí a chaotického obrazného světa snů. Zářivé nadsvětí je proti tomu říší božského ducha a věčných praobrazů, které, utvořené z nejčistšího světla, zjevují jen neomylnou pravdu a moudrost.

Tím je země jakousi meziříší mezi horním a dolním světem, mezi světem andělů a temnou říší podzemních démonů. Důmyslní Egypťané, kteří přírodu prozkoumali do největších podrobností, to znázornili v hieroglyfu, který zpodobňuje člověka jako nebeskou bytost a zároveň jako zvíře, jak to můžeme vidět v podobě Sfingy, která představuje lva s lidskou hlavou a mezi jehož pařáty stojí malá vzpřímená lidská postava. Mezi živo-

PRIMATERIÁLNÍ SUBJEKT

čišnou říší a obyvateli onoho světelného světa stojí člověk, napůl zvíře a napůl anděl. Přimyká-li se k zvířeti, pohlcuje anděla, pojídá-li však člověk z pokrmu nebeského ducha, vítězí anděl nad zvířetem, a člověk vstupuje do chrámu věčného světla.

Snad v celé přírodě neexistuje obraz, který by postavení člověka vyjádřil jasněji; neexistuje však ani takový, ze kterého by se daly výstižněji odvodit všechny omyly, do kterých člověk dnes a denně upadá.

POZNÁMKY

1] Tyto verše se však připisují Ovidiovi. (Pozn. red.)